Konstitutionsutskottets betänkande 1984/85:18

om ändring i 13 kap. regeringsformen (prop. 1984/85:83 i viss del)

Sammanfattning

Utskottet har i detta betänkande tillstyrkt propositionens förslag till ändring i 13 kap. regeringsformen (RF) och avstyrkt den motion av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkats en fullständigare grundlagsreglering av den kommunala beslutanderätten vid krig eller liknande förhållanden.

Propositionen

I propositionen yrkas såvitt nu är i fråga att riksdagen antar en ny 13 § i 13 kap. regeringsformen (RF), varigenom möjliggörs att den kommunala beslutanderätten vid krig eller krigsfara eller vid sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara delegeras från kommunfullmäktige till andra organ.

Grundlagsändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 1986.

Motionen

I motion 1984/85:258 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen beslutar att anta följande, som motionärernas förslag angivna,

Förslag till
Lag om ändring i 13 kap. 13 § regeringsformen.

Regeringens förslag	*Motionärernas förslag*
	13 kap.
	13 §
Är riket i krig----------som anges i lag.	
	Sådan lag får enbart överlåta beslutanderätten till ledamöter i kommunfullmäktige eller landsting som respektive församling utsett att utgöra kommunal eller landstingskommunal krigsdelegation.

Enligt motionen måste en kommunal krigsdelegation utses av kommunfullmäktige och bestå av sådana politiskt valda personer som fullmäktigeledamöter och kommunalråd och landstingskommunernas motsvarighet härtill. I likhet med vad som gäller för riksdagens krigsdelegation bör det alltså

vara den folkvalda församlingen som inom sig utser den kommunala eller landstingskommunala krigsdelegationen.

I propositionen anges inte närmare på vilket sätt och bland vilka den kommunala krigsdelegationen skall utses. Avsikten synes vara att detta skall anges i den aviserade lagen. Utredningen om översyn av den kommunala beslutandeprocessen m. m. under beredskap och krig (Kn 1982:04) har i sitt betänkande (Ds Fö 1984:3) Kommunal beslutsordning under beredskap och krig bl. a. föreslagit att kommunstyrelsens och förvaltningsutskottets roll skall förstärkas vid beredskap och krig.

Utskottet

I 1 kap. 7 § RF föreskrivs att beslutanderätten i kommunerna utövas av valda församlingar. Härav följer att regler i vanlig lag som direkt medger någon annan beslutsform inte står i överensstämmelse med RF. Den nu föreslagna grundlagsändringen är avsedd att vid av krig eller krigsfara föranledda särskilda förhållanden möjliggöra avsteg från 1 kap. 7 § RF och tillåta att kommunfullmäktiges och landstings beslutanderätt i sådana situationer utövas av något annat kommunalt organ.

Enligt Lars Werners m. fl. motion är det angeläget att en kommunal krigsdelegation består av folkvalda ledamöter och att detta framgår av grundlagstexten.

Utskottet instämmer i att grundlagen bör möjliggöra en särskild beslutsordning för kommuner och landsting vid krig eller liknande förhållanden. Däremot kan utskottet inte ställa sig bakom motionsförslaget att i grundlagen ange hur beslutsordningen närmare skall vara utformad. Detta är enligt utskottets mening en fråga som lämpligen bör regleras i vanlig lag. Utskottet vill emellertid framhålla, att det av demokratiska skäl självfallet är viktigt att förtroendemannastyret kan upprätthållas också i skärpta lägen. Det får förutsättas att regeringen beaktar detta i det aviserade lagförslaget.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen i ifrågavarande del och avstyrker motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen i denna del och med avslag på motion 1984/85:258 som vilande antar följande förslag till ändring i regeringsformen:

Förslag till
Lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs i fråga om regeringsformen[1] att i 13 kap. skall införas en ny paragraf, 13 §, av nedan angivna lydelse:

[1] Regeringsformen omtryckt 1982:940.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	13 kap.
	13 §
	Är riket i krig eller krigsfara eller råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara vari riket har befunnit sig, utövas beslutanderätten i kommunerna på sätt som anges i lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Stockholm den 11 december 1984

På konstitutionsutskottets vägnar
OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Bertil Fiskesjö (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Sven-Erik Nordin (c), Sture Thun (s), Anita Modin (s), Elisabeth Fleetwood (m), Karin Ahrland (fp), Nils Berndtson (vpk) och Ingvar Björk (s).

minab/gotab **Stockholm 1984 79499**